

Erfaringer fra Ungdomsfængslets 10 første Aar.*)

Af Fængselsinspektør AAGE HANSEN.

Til mine første Indtryk inden for Etaten hører den Diskussion, der i Aarene forud for Ikrafttrædelsen af den nye Straffelov af 15. April 1930 paa begge Sider Fængselsmurene førtes for og imod dens Statuter. De mere erfarne Fanger frygtede den, og de ældre Fængselsbetjente rystede paa Hovedet. — Arbejdshus og Sikkerhedsforvaring stod der megen Respekt om inden for Murene, medens det altfor „moderne“, som f. Eks. Ungdomsfængsel, ingen rigtig Forstaaelse og Tiltro fandt udenfor, hos de veltjente Funktionærer oplærte i den gamle Skole. En iøvrigt dygtig og fornuftig Nyborgbetjent, der laa i Koloni paa Søbysøgaard med et Hold Statsfængselsfanger, der udførte en Række Forarbejder til Gaardens Indretning som Ungdomsfængsel, satte beredvilligt sit Hoved i Pant paa, at hele Gaarden i Løbet af 5 Aar vilde være indhegnet af Mure som Nyborgfængslets.

Anderledes med Lovens Fædre. De syntes indstillet paa ved Gennemførelsen af denne ny Lov virkelig at ville ofre meget paa at skabe det radikalt nye i Straffuldbyrdelsen. Ikke mindst Planerne om et Ungdomsfængsel omfattedes med varm Interesse. Dette fremgaar af Beretningerne fra de Kommissioner, der forberedte dels Lovgivningen, dels senere Ungdomsfængslets Indretning, og det fremgaar af den Diskussion, der f. Eks. ogsaa i „Nordisk Tidsskrift for Strafferet“ førtes om de Linier,

*) Indledningsforedrag, holdt i Dansk kriminologisk Selskab den 23. Sept. 1946.

det maatte anses for rigtigt at følge vedrørende Behandlingsform og Udvælgelse af Klientel til denne ny Institution. At man ogsaa uden for Danmarks Grænser fulgte Udviklingen paa det strafferetlige Omraade her i Danmark og vel især, hvad angaar Ungdomsfængslet, fik Kriminologisk Selskab Vidnesbyrd om saa sent som i Foraaret i Aar ved Överdirektör Hardy Göranssons Foredrag med de venlige Ord om svensk Fængselsvæsens Gæld til Danmark. — At „Lysestagen“ forlængst er flyttet over hinsides Sundet, erkender man fra dansk Side aabent.

Da det formentlig maa ses som min Opgave her i Aften at søge givet et rimeligt Grundlag for en Vurdering af Ungdomsfængslet som Institution, saa vidt dette allerede er muligt, nødes jeg til at føre Udviklingen siden dets Start op under forskellige Synsvinkler, og jeg skal tillade mig at begynde med Rammen om den.

Det af Justitsministeriet i 1930 nedsatte Udvalg angaaende Tilvejebringelse af et Ungdomsfængsel samledes om at indstille, at den gamle Herregaard „Søbysøgaard“ 2 Mil Syd for Odense erhvervedes til Formaalet. Den købtes, og det forekommer mig, at Kommissionen fortjener Tak for dette Valg. Der kunde næppe være skabt Institutionen en smukkere eller væsentlig bedre Beliggenhed. — Man gik i Gang med at udarbejde Planer for Nybygninger m. v., og der foreligger — i Arkiverne — et samlet og helstøbt Projekt; men det er, som om man, da det kom til Stykket, vel nok nærmest tvunget dertil af økonomiske Grunde, tøvede i Springet, og det oprindelige Projekt naaede aldrig sin Fuldførelse.

Man tog straks fat paa Opførelse af en 30 Mands Afdeling, men da denne endelig stod færdig i Efteraaret 1933, var der allerede hendømt 43 unge Lovovertrædere til Ungdomsfængsel, og inden Aaret sluttede, var Fangetallet oppe paa 70. Man fortsatte umiddelbart med Opførelsen af yderligere en Afdeling, og der var, da denne stod færdig, skabt Normalpladser paa Søbysøgaard til 60 Fanger, medens der i en Fløj af Statsfængslet i Nyborg var indrettet en Modtagelsesafdeling, hvor Fangerne opholdt sig, indtil Overførelsen til Søbysøgaard kunde

finde Sted. Det havde været Tanken, at de skulde kunne overføres til Søbysøgaard efter et Par Maaneders Ophold i Modtagelsesafdelingen; men en relativ stor Tilgang medførte, at Opholdet i Nyborg i adskillige Aar var helt oppe paa en Varighed af 8 à 10 Maaneder.

Institutionens Rammer syntes at være stivnet; men det maa erindres, at Konjunkturerne i 30'erne var overordentlig ugunstige, og jeg skylder Etaten og Ungdomsfængslets daværende Ledelse at fremhæve, at det ikke beroede paa manglende Forstaaelse eller Interesse, at det saa længe blev staaende som en Halvhed.

Først i 1942 var det muligt at tage yderligere en nybygget 30 Mands Afdeling i Brug, og paa dette Tidspunkt havde Krigstidens Vilkaar medført, at Pladsforholdene i Fængslerne var saa fortvivlede, at der maatte gribes til ekstraordinære Foranstaltninger. Medens man hidtil havde skaaet Ungdomsfængselsfangerne, stod man nu overfor enten at maatte anbringe ogsaa flere af disse i samme Celle i Nyborg eller ad anden fremkommelig Vej skaffe Plads. Man opgav da paa Søbysøgaard de hidtidige Undervisningslokaler m. v. i Hovedbygningens Vestfløj og indrettede i denne en midlertidig 50 Mands Afdeling med fælles Sovesale, udstyret med Etagesenge og forsynet med forskellige andre Fællesrum som Spisestue, Læsestue og „Dagligstue“. Som betegnende for den daværende Situation i Landet kan anføres, at det, medens de to først byggede Afdelinger var sikret med et omend diskret Gitterarmatur for Vinduerne, i 1942 var umuligt at opdrive Jern til Vinduesarmatur, og man maatte nøjes med at sætte en Stoppeklods paa Vinduesposten, saa Rammen kun kunde lukkes en 6 à 8 Tommer op, og da man skulde indrette den midlertidige Afdeling paa Hovedbygningen, var det knapt muligt at faa en hæderlig Laas, hvorfor man gjorde en Dyd af Nødvendigheden. Man erkendte, at det da ogsaa var unødigt Nidkærhed at laase Dørene, naar Fangerne kunde passere ud gennem Vinduerne, indrettede Afdelingen som aaben Afdeling med udstrakt Bevægelsesfrihed for dens Beboere og maatte saa, for at afbøde Farerne ved det udstrakte Fællesskab og den aabne Dør, ud-

vælge Beboerne til den med Skønsomhed blandt de bedre af Fangerne og gøre det til en Æressag at faa Ophold der. Man brød med det i den kongelige Anordning fastslaaede Princip, der er gennemført paa de almindelige Afdelinger, at Fangerne skulde have hver sit Rum først og fremmest da til Natophold, men fik til Gengæld bekræftet den tidligere paa de forskellige Fangekolonier gjorte Erfaring, at man i hvert Fald ikke til alle Kategorier af Fanger behøver at bygge ligefremme Fæstninger.

I Dag præsenterer Søbysøgaard sig da med 3 normale Afdelinger samt en midlertidig Afdeling og med Plads til ialt 150 Mand. Modtagelsesafdelingen i Nyborg er skrumpet tilsvarende ind og synes nu at kunne klare sig med de 20 Celler, der oprindelig var afsat til det Formaal at huse Ungdomsfængselsfanger.

Kommer en fremmed paa Besøg for at se Ungdomsfængslet, og især da saafremt denne fremmede har in mente, at han er kommet for at se et Fængsel, og ikke holder sig klart, at der var givet den Opgave at tilvejebringe den fra almindelig Fængselskabelon frigjorte Anstalt, sker det, at han bliver noget desorienteret. Ringmuren eksisterer ikke; den gamle Gaards Patina giver hele Anlægget sit Præg, idet man fra Arkitektens Side har bestræbt sig for, at de opførte Nybygninger ikke skal dominere, men passe ind i Gaardens Linier. Der er en vis Idyl derude. Man er maaske saa heldig at se Fodermesteren med sine Folk promenerer Kørerne hjem fra „Gungerne“ langs Søen — det virker baade morsomt og hyggeligt — eller man ser Hestefolkene rykke ud som Ryttere paa deres velnærede Spand og gaa i Arbejde paa Markerne langs Skoven o. s. v. — Man ser ind i Fængselsbygningerne og finder ganske nette og pæne Stuer uden det traditionelle Gitter for et højtsiddende Vindue, Fællesstuer med Billeder paa Væggen og Vaskerum med hvide Porcelænskummer i Stedet for lige saa dyre Trug af brun Terrazzo. — Det er sket, at disse Forhold paa den besøgende har gjort for meget Indtryk af „Hyrdeliv“, Luxus og Søndag hele Ugen; men at medtage det Indtryk derfra er ikke retfærdigt, hverken over for Institutionen eller Fangerne.

Ligesom det gik langsomt med Tilvejebringelsen af Afdelingsbygningerne, tog det Tid at fremskaffe hensigtsmæssig og tilstrækkelig Værkstedspads. Landbruget havde man, og et Gartneri med tilhørende Drivhuse etableredes forholdsvis hurtigt. Ved Arbejde paa disse Felter kunde man igennem mange Aar nok beskæftige Styrken; men man stod svagt over for de unge fra Byerne, der maaske havde paabegyndt en Lære og i hvert Fald i mange Tilfælde ikke kunde afvinde Jordarbejde i forskellig Afskygning nogen som helst Interesse. Ogsaa Værksteder er imidlertid tilvejebragt nu i nogenlunde Omfang, saaledes at der med dog nogen Ret kan tales om, at Institutionen byder paa de oplæringsmæssige Muligheder, der er paakrævet, for at det kan være rigtigt at tilbageholde de unge Fanger i saa lang Tid, som Tilfældet er.

Hvor nu Arbejdet foregaar, ude eller inde, er og bliver det vort fornemste pædagogiske Middel. — Arbejdsdagen er paa 10 Timer:

Formiddag fra Kl. 7—11,30,
Eftermiddag fra Kl. 13—17,30 og
Aften fra Kl. 18,45—19,35.

Ind i Arbejdstiden er dog regnet Skoleundervisning, der om Vinteren omfatter 3 og om Sommeren 1 Time daglig.

Efter Straffelovens § 43 vil der i Ungdomsfængslet være at lægge særlig Vægt paa Udførelse af Friluftsarbejde, samt paa Fangens Uddannelse til et Erhverv, hvorved han efter Løsladelsen kan ernære sig, og det er derfor i god Overensstemmelse dermed; naar $\frac{2}{3}$ af Fangerne er beskæftiget ved Udearbejde, der fordeler sig nogenlunde saaledes:

Landbrug	40	Mand
Gartneri	34	—
Arbejdshold	16	—

Arbejdsholdene anvendes til Vejarbejde, Drænings- og Planeringsarbejder, Sæsonarbejde i Landbrug og Gartneri m. m., og i de senere Aar har man brugt disse og iøvrigt langt flere Fan-

ger som Udrykningshold til Assistance for nødstedte Landmænd, der ikke ad anden Vej havde kunnet faa deres Roer luget eller deres Korn, Frø og Kartoffler bjerget i Hus i Tide.

De øvrige Fanger er i Hovedsagen beskæftiget indendørs:

i Snedkeri	12 Mand
i Smedie	6 —
i Skomageri	6 —
i Skræderi	6 —
som Murere, Malere o. l.	4 —
ved Opvask og Rengøring	16 —
i Køkken	4 —
ved Vaskeri og Depotarbejde ...	6 —

Disse Tal er selvsagt Normaltal, der kan variere en Del efter Lejlighed og Behov.

Gartneri og Landbrug giver til en Del af Fangerne særdeles gode Oplæringsmuligheder; men Arbejdet bliver dog for mange af dem hovedsagelig en almen Opøvelse i Brug af Redskaber, en Træning, der er saa absolut paa sin Plads over for disse unge ofte arbejdsuvante Fyre, af hvilke adskillige bogstavelig talt ikke har lært at holde paa en Spade eller Skovl, og som dog vil være henvist til senere at ernære sig som Arbejdsmænd af forskellig Slags. Fra de vigtigste Værksteder kan der nu tages Svendeprøve, og de første Snedkere har allerede modtaget deres Svendebrev ved de fynske Haandværkeres fælles Fest paa Industripalæet i Odense; men selv om der saaledes er visse gode Muligheder for Oplæring, skorter det naturligt nok paa en Del Fag, da det ikke har været og næppe kan ventes at blive økonomisk overkommeligt at udvide Værksteddriften væsentligt mere.

Ved Siden af den faglige eller rent arbejdsmæssige Oplæring lægges der — ligeledes i Overensstemmelse med Straffelovens Anvisning — særlig Vægt paa Undervisning. Den varetages af 5 Lærere, knyttet fast til Institutionen, af Læremestrene i de forskellige Fag, samt af Timelærere fra Egnen. Som jeg anførte, medregnes Skoletimerne i Arbejdstiden; men de er alle lagt

uden for eller i Yderkanterne af den egentlige Arbejdstid, saaledes om Morgenens, inden det er blevet lyst nok til Udearbejde, og om Aftenen efter Mørkets Frembrud. Deltagelse i Undervisningen er Pligt for alle, og der undervises i Dansk og Regning som obligatoriske Grundlag ved Siden af Sang, Gymnastik og den tekniske Undervisning inden for Landbrug, Gartneri og Haandværksfagene. Ud over dette undervises der i en Række Emner, hvoriblandt de enkelte har Lejlighed til at vælge efter Indstilling og Interesse: Fag som Historie, Samfundslære, Religion, Sprog, Fysik, Biologi m. v., for en Del skiftende gennem Aarene efter Lærernes Valg. Intet Fag, hvori en Lærer mener at kunne yde noget mere end Lærebogsterperi, vil være fremmed i Skoleplanen, og Vinterhalvaaret igennem holdes der yderligere, almindeligvis en Gang om Ugen, et Foredrag, for det meste ved fremmede Foredragsholdere. — Det behøver vel næppe siges, at Undervisningen et Sted som i Ungdomsfængslet ikke har sit Formaal i sig selv eller i det rent kundskabsmeddelende, men sigter paa i nøje Samklang med Fængslets øvrige Arbejde at øve en opaddragende, karaktermæssig Paavirkning.

I Sommerhalvaaret dyrkes der i en Del af Skoletimerne og i Fritiden, væsentlig om Søndagen, Sport som Fodbold, Kriket, Haandbold og Atletik. Den har hos os samme Betydning som blandt andre unge med Hensyn til at udfylde Fritiden paa en sund og udviklende Maade og giver derudover, baade Deltagerne og de øvrige, Indhold og Diskussionsstof til anden Fritid, ikke mindst naar der kæmpes om de forskellige Vandrepokaler, eller naar Kampen staar med et Hold Funktionærer eller et helt fremmed Fodboldhold, der af rent sportslig eller af pædagogisk Interesse melder sig til en Dyst.

Det er mit Indtryk, at Skolen betyder en Del for de fleste af Fangerne. De er i Almindelighed blevet saa voksne, at de godt kan sætte sig paa Skolebænk og nok vil tænke lidt over Tingene, især nu, da Gadens distraherende Paavirkning er lukket ude; men enkelte forhærdede „Syndere“ findes der naturligvis, over for hvem man maa citere de nu ofte anvendte Ord,

hvormed U-Asger i sin Tid belærte en Kammerat i Ungdomsfængslet: „Du er godt tosset. Du vil nok slæbe ude i Marken hele Dagen, skønt Ungdomsfængslet tager Fortjenesten, men ikke bestille noget i Skolen. Kan du ikke se, at naar du arbejder i Skolen, faar du selv hele Udbyttet og kan tage det med dig ud den Dag, du rejser“. Jeg citerer det nu og da, men aldrig uden Kildeangivelse, for det er jo desværre nok givet, at Medfangens Ord falder med større Autoritet end mine.

Som et næste — meget vigtigt — Led i Fængslets Arbejde kommer Dagliglivets Paavirkning fra Funktionærerne i Eksempel og Ord. Som De vil have forstaaet, er Fangerne delt op i Afdelinger paa ca. 30, og til hver Afdeling er knyttet en Lærer som dens Leder. Han er i Fritiden til Stede paa sin Afdeling, spiser til Middag ved det fælles Bord og sørger for fornuftig Anvendelse af Fritiden til Imødegaelse af for megen Passivitet og løs Snak i Krogene. Der iværksættes Spil af forskellig Slags, Bob, Bordtennis, Husflid, Musikøvelser m. v. alt sammen ikke „for Sjovs Skyld“, men for at give de unge Lyst til personlig Udfoldelse og Aktivitet. Karakteristisk for mange Nutidsunge af denne Type er det jo, at de er vænnet til at lade sig underholde for Betaling i Biograf o. l., mangler selvstændigt Initiativ og helst skal sættes i Gang af andre.

Ad denne Vej og paa talrige andre Maader vinder Læreren Kontakt med sine Fanger: ved at læse deres ind- og udgaaende Post, tilvejebringe Forbindelse med deres Hjem, ved Bistand med Smaaandkøb af forskellig Art og med Fremskaffelse af Arbejde ved Løsladelsen. Der ydes af Lærerne et krævende, men særdeles betydningsfuldt Arbejde, og de paa deres Side opnaar det for Behandlingen saa nødvendige Kendskab til de unge paa deres Afdeling.

Aller mest betydningsfuld er maaske endda den Paavirkning, som udgaar fra den Betjent eller Arbejdsleder, der Dagen igennem er beskæftiget sammen med Fangerne. Det er af afgørende Betydning, at disse Folk er egnede til deres Opgave; men at Kravene i saa Henseende ofte overstiger, hvad den jævne Mand kan yde, vil næppe undre nogen. Det er tragisk, at man paa af-

gørende Steder ikke har Blik for Opgavens Betydning, saa det har været umuligt at faa Tjenesten som Fængselsbetjent løftet op til en lønningsmæssig Placering, der ikke alene vil have Mulighed for at trække de rigtige Mennesker til Gerningen, men ogsaa bevare de bedste i den. Ikke mindst ved Ungdomsfængslet, hvor der er saa stor en Berøringsflade mellem Betjenten og Fangen, burde der kunne ofres mere paa dette Omraade, end der bliver det. Kommissionsbetænkningen af 8. September 1931 saa og paapegede dette klart; men jeg kan ikke se, at dette Spørgsmaal er løst tilfredsstillende.

Foruden de nu givne Oplysninger om Rammen: Bygningerne, Værkstederne, Skolen og Personalet, skylder jeg at oplyse, at Ungdomsfængslet de første 10 Aar var underlagt Ledelsen af Statsfængslet i Nyborg, men de sidste Par Aar har været en selvstændig Institution.

II.

Hvad angaar nu de unge Lovovertrædere, for hvem Ungdomsfængselsstraffen er bragt i Anvendelse, indsattes der de første 10 Aar ialt 564 i Ungdomsfængslet. I 1933 indsattes 70; Tallet faldt til 36 i det følgende Aar og har siden da været i nogenlunde jævn Stigning til Aaret 1942, da der indsattes 84. Tilgangen har været nærmest ligelig fordelt mellem Aarets Måned, dog gennemgaaende størst i første Halvdel af Aaret.

Alderen ved Indsættelsen var for Hovedpartens Vedkommende (de 72 %) 18 og 19 Aar, med ca. Halvdelen til hver Gruppe. Dernæst kommer de 20-aarige med 19 % af de indsatte, de 17-aarige med 9 % og endelige nogle ganske faa Procent af 16-aarige, medens der til Dato ikke er indsat nogen i Alderen 15 Aar, og kun een var fyldt 21 Aar.

Tilgangen var størst fra Hovedstaden — ialt 49 %. Fra Provinsbyerne kom 28 og fra Landdistrikterne de 23 %. Stort set kan man saaledes sige, at Halvdelen kommer fra København, Resten fra Provinsby og Landdistrikt med nogenlunde ligelig Fordeling. Det kan muligt undre, at dog saa forholdsvis mange kommer fra Landkommuner; men det maa i denne Forbindelse

erindres, at der under Landdistrikterne henregnes en Del Københavnerne og Byfolk i det hele taget, idet de angivne Tal er udregnet efter Oplysning om, hvor de paagældende er tilmeldt Folkeregistret, saaledes at f. Eks. en Københavner, anbragt paa Braaskovgaard el. lign. registreres som kommende fra Landdistrikt. Da næsten alle Ungdomshjem er beliggende i Landkommuner, kan dette Forhold ændre det faktiske Billede en Del.

Storkøbenhavn med Københavns Byret, Søndre og Nordre samt Frederiksberg Birk har Ansvaret for de 255 af Dommene til Ungdomsfængsel. Derefter kommer Aarhus Købstads Ret med 23, Aalborg med 23, Horsens med 18, Randers med 16 og Odense med 14 Domme til Ungdomsfængsel. Ejendommeligt er det at bemærke, at en Retskreds som Bjerre-Hatting ligger paa 18 Domme til Ungdomsfængsel; men det skyldes formentlig, at Statsungdomshjemmet Braaskovgaard ligger i denne Kreds. Et lignende Forhold synes iøvrigt at gøre sig gældende ogsaa andet Sted i Nærheden af Ungdomshjem.

De Forbrydelser, for hvilke Ungdomsfængsel er bragt i Anvendelse, er saa godt som undtagelsesløst Tyveri med Biforbrydelser som Dokumentfalsk, Underskøb og Bedrageri. Der er et enkelt Tilfælde, hvor Grundlaget for Dommen var Legemsbeskadigelse, 3 er dømt for Brandstiftelse og et Par Stykker for Sædelighedsforbrydelse af mindre graverende Art.

Med Hensyn til kriminel Fortid har gennemsnitlig en Fjerdedel af de indsatte ikke tidligere været tiltalt eller straffet. I 20 % af Tilfældene gælder, at der forud for Dommen er gaaet et eller flere Tiltalefrafald uden Anbringelse paa Skole- eller Ungdomshjem, 15 % har modtaget Dom, betinget eller ubetinget, og endelig har 40 % af de indsatte tidligere efter Tiltalefrafald været undergivet Opdragelse paa Ungdomshjem eller lignende Institution.

Typen paa de indsatte er den karakter- og holdningsløse unge Lovovertræder, der intet rigtigt har lært, er gaaet fra den ene Beskæftigelse til den anden, i Almindelighed ret harmløs, men slap og uden Følelse af Ansvar. Det fremgaar ganske vist af Notater vedrørende de indsattes Beskæftigelse i Aarene efter

Konfirmationsalderen, at op mod en Trediedel af dem tidligere paa et eller andet Tidspunkt har staaet i Lære som Haandværker o. l.; kun ganske faa af dem har dog haft Evner og Karakterstyrke til at gennemføre en normal Læreperiode, men er gaaet over i Budenes og Arbejrsdrengenes Rækker. — De er udgaaet fra Folkeskolens 2—3 ældste Klasser; kun en 3—4 Stykker har haft en Mellemskoleeksamen og en enkelt Realeksamen.

De fleste har inden Domfældelsen været underkastet *Undersøgelse af en psykiatrisk uddannet Læge* og er blevet erklæret for at være i Besiddelse af den Udviklingsmulighed, Behandlingen efter Straffelovens § 43 Stk. 2 maa kræve. Lægeerklæringerne er i Almindelighed særdeles værdifulde Dokumenter, og det forekommer uforstaaeligt, at der findes Dommere, der mener at kunne undvære dette Aktstykke i Tilfælde, hvor der kan blive Tale om Anvendelse af Ungdomsfængsel. For det meste kan Ungdomsfængslet bekræfte det Indtryk, den undersøgende Læge har faaet af den paagældendes Individualitet, og Erklæringerne bliver i alle Tilfælde under Behandlingen og Bedømmelsen af den enkelte baade diskuteret og anvendt. Ikke saa ganske faa af de indsatte er betegnet som smaat begavet, liggende i Nærheden af Sinkegrænsen, og en Del er, selv om Lægerne gennemgaaende paa Grund af de undersøgtes unge Alder er meget forsigtige paa dette Punkt, erklæret for Psykopater.

Hjemmene, hvorfra de unge stammer, og som Ungdomsfængslet ved at aflægge Besøg i dem, ved Læsning af ind- og udgaaende Korrespondance og ved de paarørendes Besøg i Institutionen faar et ganske godt Kendskab til, er for den saa langt overvejende Parts Vedkommende de jævne Arbejderhjem, kun faa er helt fra Elendighedsmilieu, takket være Danmarks Socialforsorg; men gennemgaaende er Hjemmene præget af indre Brist eller er defekte derved, at en af Forældrene savnes. Det fremgaar af vore Udregninger fra de første 10 Aargange, at Hjemmene er „normale“, hvilket i denne Forbindelse vil sige, at Forældrene samlever, i 46 % af Tilfældene; men altsaa ogsaa til Gengæld, at Hjemmene er lemlæstede i de resterende 54 %. I 30 % af Tilfældene er Far eller Mor angivet som død,

i 15 foreligger der Skilsmisse, og op mod en halv Snes % af de indsatte har ikke kendt Far eller Mor, men er opdraget i Pleje, privat eller paa Børnehjem. Inden for de „normale“ Hjem er der endvidere i mindst 20 % af Tilfældene konstateret Kriminalitet eller udpræget Drikfældighed; men i hvor mange Tilfælde de iøvrigt normale Hjem er præget af manglende Harmoni, lader sig ikke let optælle. — Det var muligt og fristende at opholde sig længere ved de Milieuskader, der hos de unge har deres Rod allerede i Barneaarene; men Tiden tillader det ikke. Jeg vil dog gerne, at disse Forhold i Hjemmene, Opdragelsens Arnested, bliver staaende i Erindringen. Mon ikke følgende næsten monotone Opremsning efterlader et vist Indtryk. Den omhandler 25 Tilfælde, ganske simpelt repræsenterende Hjemforholdene for de første 25 i Ungdomsfængslet indsatte Lovovertrædere, mørkere i Tonen end den lige nævnte generelle Statistik, men autentisk:

- 1) Forældre samlever — Fader drikfældig — Smaastraffe.
- 2) Forældre samlever — 9 Børn. Hjemmet fattigt og sjusket.
- 3) Forældre samlever — jævne Kaar.
- 4) Forældre skilt. Moder Syerske.
- 5) Født uden for Ægteskab. Stedfader.
- 6) Forældre skilt — Opdraget hos Mor, nu død.
- 7) Far død — Mor Frisørsalon, stærkt nervøs.
- 8) Født uden for Ægteskab. Stedfader.
- 9) Forældre skilt. Begge Parter gift og skilt paany.
- 10) Mor død — Husbestyrerinde i Hjemmet.
- 11) Begge Forældre døde.
- 12) Forældre samlever — Godt Smaakaarshjem.
- 13) Født uden for Ægteskab — Opdraget i Plejehjem.
- 14) Forældre skilt — Opdraget paa Børnehjem.
- 15) Forældre samlever — Fader Afvænningskur, Moder nervøs.
- 16) Forældre skilt.
- 17) Forældre skilt, begge gift paany — Opdraget hos Bedsteforældre.

- 18) Forældre samlever — Fader kronisk arbejdsløs (Invaliderente).
- 19) Forældre skilt — Opdraget i Plejehjem.
- 20) Forældre ukendt — Opdraget i Pleje af ugift Syerske.
- 21) Moder død.
- 22) Moder død.
- 23) Forældre skilt.
- 24) Forældre samlever.
- 25) Forældre skilt — Opdraget hos Mor, Arbejderske.

Jeg mener, der i dette kunde findes et og andet at skrive paa disse unges Kreditside. Maaske man vil sige, at dette er irrelevant, den Dag de har kvalificeret sig til Ungdomsfængslet, der (cfr. Straffelovskommissionen) er bestemt for „Forbrydere, der — omend unge — dog er kommet saa vidt ind paa Forbryderbanen, at de maa betegnes som begyndende Professions- og Vaneforbrydere“; men det kunde maaske dog tale med i Diskussionen med Hensyn til Valg af Repressionsmidler.

Er nu en ung Mand hensat i Ungdomsfængsel, er hans Straffetid, som formentlig alle de tilstedeværende bekendt, ikke nærmere fikseret, end at det i Straffeloven er bestemt, at Minimumstiden er 1 Aar, Maksimumslængden af et Ophold i Ungdomsfængslet 3 og — i Tilfælde af Genindsættelse — 4 Aar ialt. Tidspunktet for Løsladelse bestemmes af Fængselsnævnet, til hvilket Ungdomsfængslets Inspektør afgiver Indstilling, naar et Aar, henholdsvis 2 og 3 Aar af Straffetiden er forløbet.

Gennemsnitsvarigheden af et Ophold i Ungdomsfængslet er lang; naar de genindsatte medregnes, svinger Tidslængden i Tiaarsperioden fra 2 Aar og 26 Dage til 2 Aar og 241 Dage, heri ikke medregnet Fradraget for udstaaet Varetægtsophold, der maa tillægges med gennemsnitlig 35—40 Dage for Førkrigsaarenes Vedkommende. Jeg vil tro, at Opholdet varer længere end almindeligt antaget, og det føles naturligvis af mange Fanger og deres paarørende som urimelig langt, specielt hvor der, naar flere er dømt i samme Sag til forskellig Straf, er Mulighed for at sammenligne Varigheden af et Ophold i Ung-

domsfængsel med den i Almindelighed langt kortere Straffetid i Statsfængslet.

Det er mit Indtryk, at mange af de unge er temmelig uforberedte paa, at Straffetiden er saa lang, og ofte sker det, at de protesterer, naar man i Modtagelsesafdelingen forklarer dem Opholdets Vilkaar. Det er uheldigt, om Dommeren, der afsagde Kendelsen: Ungdomsfængsel, bagefter, for som Allah at mildne Luften for de klippede Faar, efter Domfældelsen klapper den ulykkelige paa Skulderen og fortæller, at det hele ikke er saa slemt. „Naar bare han opfører sig ordentligt, er han ude igen om et Aar“. Skulde man tro de unge og deres Forældre, sker noget i Retning af dette i ikke saa faa Tilfælde. Det er da et smukt Udtryk for Dommerens Hjertelag, men noget ubehageligt for Ungdomsfængslet, der derved bliver Sorteper, og det kan medvirke til at skabe en uheldig Indstilling hos den unge Mand og hans Paarørende.

Løsladelse efter allerede 1 Aars Forløb har i de første 10 Aar fundet Sted i gennemsnitlig 16 % af Tilfældene, svingende fra 39 % i det første optimistiske Aar og til helt ned paa 4 % af de i Løbet af et Aar indsatte (2 af en Aargang paa 52). Et lignende Procenttal er først blevet løsladt efter 3 Aars Forløb, og den store Masse løslades efter omkring et Par Aars Ophold i Institutionen.

Forinden Løsladelse finder Sted, er der, naar ikke ganske særlige Forhold gør sig gældende, altid skaffet de bortdragende Arbejde. Arbejdstilbudene fremskaffes gennem Afdelingernes Lærere, Landbrugsleder, Overgartner eller andre Funktionærer, ofte ogsaa gennem de unges paarørende; men i Krigsaarene, hvor Rejser og al Kommunikation efterhaanden blev vanskelig, og Situationen undertiden dramatisk, modtog vi ogsaa beredvillig og god Hjælp gennem Arbejdsanvisningskontoret under Fængselshjælpens og Fængselsselskabernes Samvirke. Jeg maa nævne, at Arbejde yderligere i en Del Tilfælde er skaffet af de paagældende selv paa den Maade, at de — efter at Fængselsnævnet har besluttet, at de maa løslades, naar passende Arbejde er skaffet — af Direktoratet for Fængselsvæsenet har faaet

tilstaaet en Orlov, hvorunder de, almindeligvis med Ophold i deres Hjem, har søgt Arbejde — og i næsten alle Tilfælde faaet det. Vi har til Dato ikke haft én eneste uheldig Erfaring med saadan Orlov. — Det har selvsagt ofte, ikke mindst under 30-ernes Arbejdsløshed, været forbundet med ikke ringe Besvær at fremskaffe gode Arbejdstilbud; men jeg mener, at det i Almindelighed er lykkedes, egentlig over Forventning. At Lønnen kan blive ringe nok, naar der er Tale om et Lærlingeforhold, siger sig selv; men det har været muligt, dels gennem fængselselskaberne, dels — og væsentligt — fra Ungdomsfængslet direkte, i saadanne Tilfælde at yde økonomisk Hjælp.

De Arbejdstilbud, der er fremskaffet, er naturligvis vidt forskellige. Eksempelvis kan jeg vedrørende de første 6 Aargange, der omfatter ialt 293 Mand, nævne, at af disse drog 70 Mand ud til fast Arbejde ved Landbrug, 30 til Gartneri, 14 gik i Hyre, 16 ind som Soldat; 91 anbragtes i Lære og 55 fik Arbejdsmandsarbejde af forskellig Slags, væsentlig som ufaglærte Arbejdere paa Fabrikker.

Hvor Forholdene taler derfor, har man bestræbt sig for at placere de løsladte i nyt Milieu. Af de 140, Ungdomsfængslet inden for de 6 første Aargange modtog fra København, løslødes kun de 92, altsaa de $\frac{2}{3}$, dertil. Fra Provinsbyerne fik man 87, og kun 73 gik tilbage dertil, medens 91 gik til Landdistrikter, hvorfra kun de 66 indsattes. Man skal ganske vist ikke gøre sig for mange Illusioner med Hensyn til Omplantningens Varighed, for Byen trækker, og før eller senere vil disse Mennesker tage dertil igen; men mange af dem har dog haft særdeles godt af denne Overgang fra Opholdet i Ungdomsfængslet til Bylivet igen.

Til enhver Løsladelse, der finder Sted fra Ungdomsfængslet inden Udløbet af den absolut maksimale Straffetid (4 Aar), knyttes de Vilkaar, at den prøveløsladte i et nærmere fastsat Tidsrum, i Almindelighed 2 Aar, skal føre et straffrit og ordentligt Liv, i samme Tid være undergivet Tilsyn ved Ungdomsfængslets Foranstaltning og holde sig efterrettelig de Paalæg, den tilsynsførende maatte give ham.

Tilsynet med de løsladte er i Hovedsagen blevet ført fra selve Ungdomsfængslet derved, at en af Lærerne eller Arbejdslederne er beskikket som Tilsynsførende. Ved det Kendskab, disse Funktionærer gennem deres daglige Omgang med Fangerne har faaet til den løsladte, skulde der normalt være skabt Mulighed for paa forstandig Maade at kunne vejlede og retlede. Parterne staar i Forbindelse med hinanden gennem Brevveksling og ved lejlighedsvis Besøg, hvor den Tilsynsførende rejser ud og tilser sine Folk. I Almindelighed tror jeg, Ordningen virker tilfredsstillende.

Selv om det ligger nær at forestille sig, at den løsladte let kan narre sin Tilsynsførende — og det naturligvis ogsaa sker — har Ordningen saa mange Fordele, at jeg tror, den principielt bør bibeholdes. I København ligger Forholdet dog noget anderledes. Der har man i udstrakt Grad Mulighed for at faa velregnede Tilsynsførende; Byen er saa stor, at det diskretionsmæssige Hensyn, der bør tages, ikke støder paa saa mange Vanskeligheder som paa Landet, hvor alle kender og overvaager hinanden, og endelig skifter Situationerne for de prøveløsladte langt mere der end ude omkring, saa at det kan være ønskeligt at have en Mand ved Haanden, der hurtigere, end Lærerne fra Ungdomsfængslet i Almindelighed vil kunne det, kan gribe ind og faa en Skude, der er ved at strande, bragt uden om Skærene. — Jeg kan nævne, at der for Tiden er 133 prøveløsladte under Tilsyn fra Ungdomsfængslet. Heraf opholder de 60 sig i København, og saa godt som alle disse har lokalt Tilsyn. Man bestræber sig for ogsaa her at faa Tilsynene fordelt paa flest mulig, og skulde nogen af de tilstedeværende have Lyst, Tid og Evner til at bistaa herved, er Hjælp meget velkommen.

III.

Gaar man dernæst over til at se paa Resultaterne af Behandlingen i Ungdomsfængslet, skal jeg straks røbe, at Recidivtallene for de første 5 Aargange er 41 — 40 — 43 — 43 og 43 %. I Udregningen er medtaget alle oplyste Tilbagefald til og

med Udgangen af 1945, og Beregningsgrundlaget er det samme som den ved Fængslernes Recidivstatistik normalt brugte, at man ved Recidiv forstaar, at den løsladte har gjort sig skyldig til ny Straf af Statsfængel.

Nu bliver Spørgsmaalet saa, om man stillet over for dette Tal skal give sig til at snappe efter Vejret, hvilket unægtelig er sket. Et Recidivtal paa over de 40 ser ret alvorligt ud. Men inden Dom fældes derover, bør det ses i Relation til forskellige Omstændigheder. Sammenligner man med Fængselsvæsenets almindelige Recidiv, viser Tallene i den sidst udkomne Beretning om Fængselsvæsenet i Danmark paa Statsfængslet i Nyborg, der vel kommer vor Gruppe nærmest, et Tilbagefald til ny Straf af Fængsel for 216 af 374 løsladte, altsaa 57—58 %, og ser man udelukkende paa Tilbagefaldet hos saadanne, som er løsladt fra deres første Statsfængselsstraf, ligger Tilbagefaldsprocenten paa 50, altsaa stadig noget højere. Denne Skelen udad siger maaske ikke videre meget. Bedre er det at vurdere Forholdet efter Arten, Typen af de indsatte: Som jeg nævnte tidligere, er omkring en Fjerdedel af de i Ungdomsfængslet indsatte ikke tidligere tiltalt eller straffet, 19 % har haft Tiltalefrafald uden Anbringelse, 15 % har haft Dom tidligere og 39 % Tiltalefrafald med Indsættelse i Ungdomshjem. Analyserer man disse Tal lidt nøjere, viser det sig, at af

1. Gruppe (de straffri) recidiverede 16 %
2. Gruppe (Tiltalefrafald ÷ Ungdomshjem) ... 38 %
3. Gruppe (tidligere domfældte) 54 %
4. Gruppe (Tiltalefrafald ÷ Ungdomshjem) ... 65 %

Det er saa ganske øjensynligt, at Ungdomsfængslet faar langt den vanskeligste Gruppe fra den Del af de unge, der er saa kompromitteret, at de tidligere har været anbragt paa Ungdomshjem, og der har maattet opgives. At Prognosen for denne Gruppes Vedkommende er let, ved man; om det da er saa helt trøstesløst et Resultat, at dog 35 % af disse alligevel synes at være faldet nogenlunde til Ro efter Løsladelsen fra Ungdomsfængslet, skal jeg lade staa hen.

Oversigtstavle fremvist som Lysbillede:

Antal indsatte:		Domsted for større Grupper:	
Aar 1933.....	70	Københavns Byret	197
- 1934.....	36	Frederiksberg Birk	27
- 1935.....	44	Nordre Birk	23
- 1936.....	46	Søndre Birk	8
- 1937.....	44	Aarhus	23
- 1938.....	53	Aalborg	23
- 1939.....	59	Bjerre-Hatting	18
- 1940.....	52	Horsens	17
- 1941.....	76	Randers	16
- 1942.....	84	Frederikssund	15
Ialt	564	Odense	14

Hjemsted efter Folkeregistret:

Storkøbenhavn	274 = 49 %
Provinsby	157 = 28 %
Landdistrikt	153 = 23 %

Alder ved Indsættelsen:

15 Aar	0
16 -	9 = 2 %
17 -	49 = 9 %
18 -	204 = 36 %
19 -	208 = 36 %
20 -	93 = 17 %
21 -	1

Tidligere Kriminalitet:

Ingen tidligere Sag	153 = 27 %
Tidligere Tiltalefrafald uden Anbringelse paa „Hjem“	115 = 19 %
Tidligere Dom, eventuelt betinget Dom	86 = 15 %
Tidligere Tiltalefrafald mod Anbringelse paa Ungdomshjem	220 = 39 %

Løsladelse.

	1 Aar	1—2 Aar	2 Aar	2—3 Aar	3 Aar	Gennemsnitl.
1933	39 %	10 %	37 %	4 %	9 %	2 Aar 26 D.
1934	22 %	19 %	31 %	14 %	11 %	2 - 111 -
1935	27 %	27 %	21 %	5 %	18 %	2 - 75 -
1936	15 %	28 %	22 %	11 %	24 %	2 - 84 -
1937	11 %	16 %	39 %	7 %	27 %	2 - 241 -
1938	12 %	18 %	31 %	6 %	33 %	2 - 241 -
1939	7 %	20 %	50 %	7 %	14 %	2 - 199 -
1940	4 %	21 %	35 %	29 %	11 %	

Recidiv.

	Antal indsatte	Genindsatte	Endeligt recidiverede
1933	70	17 = 24 %	29 = 41 %
1934	36	6 = 17 %	16 = 44 %
1935	44	12 = 27 %	19 = 43 %
1936	46	8 = 17 %	20 = 43 %
1937	44	12 = 27 %	19 = 43 %
1938	53	10 = 20 %	18 = 35 %

Gruppernes Recidiv.

Ingen tidligere Sag	16 %
Tidl. Tiltalefrafald ÷ Anbr.	38 %
Tidl. Dom + Straf evt. bet.	54 %
Tidl. Anbr. paa Ungdomshjem	65 %

IV.

Staar man nu med dette Recidivtal paa et Par og fyrrer, melder den Tanke sig naturligt hos andre og hos os selv: Er dette nu ikke for højt? — Er der ikke noget forkert ved Systemet? — Kan der rettes noget? — Er det hele Udgiften og Umagen værd? — Som maaske nogle vil erindre, blev Spørgsmaalet for nogle Aar siden rejst i Tidsskriftet „Juristen“, men desværre paa et Grundlag, stærkt præget af manglende Indsigt i Forholdene.

Som det første Spørgsmaal, der melder sig, skal jeg anføre: Er Tilgangen til Ungdomsfængslet den rette? Paa dette

Sted vil jeg gerne bringe i Erindring den Diskussion, der, medens Tankerne om Ungdomsfængslet endnu var i sin Udformning, stod om, hvilken Type af Unge, der burde indsættes i denne ny Institution, og hvor Overinspektør Skjerbæk og nuværende Fængselsinspektør Borgsmidt-Hansen, Horsens, drøftede Spørgsmaalet i Artikler i Nordisk Tidsskrift for Strafferet (Aargang 1925 og 1929). Borgsmidt-Hansen gik stærkt ind for, at der med Ungdomsfængslet skulde skabes noget virkelig nyt, pointerede, at der burde skabes en opdragende Institution, fjernt fra almindelig fængselsmæssig Skabelon, — og med Hensyn til Belægget hager han sig Gang paa Gang fast i nogle Linier fra Straffelovskommissionens Udkast til almindelig borgerlig Straffelov, fra hvis Motiver han (1929 Side 245) citerer: „der maa da ogsaa finde en omhyggelig Sigtning Sted, saaledes at de mest forhærdede og navnlig som Regel de, der trods tidligere Anbringelse paa Opdragelsesanstalt for særlig vanskelige, falder tilbage til Forbrydelser, henvises til det almindelige Fængsel — dels fordi Efteropdragelse for disse Personer normalt maa anses for ret haabløs, dels og navnlig, fordi de vil øve en daarlign Indflydelse paa de bedre Elementer og til Skade for disse tvinge hele Regimet i Ungdomsfængslet ind i sædvanlig fængselsmæssig Skabelon, hvorved bl. a. ogsaa de uheldige Sider ved Dommens Ubestemthed vilde træde stærkere frem“.

Borgsmidt-Hansen paastaar, at skal Ungdomsfængslet optage saadanne, der betegnes som uopdragelige, og saadanne, som til Stadighed rømmer fra Ungdomshjemmene, vil Ungdomsfængslet ikke kunne føres ud i Livet som tænkt. Han er paa Vagt over for den Mulighed, at Ungdomsfængslet skal kunne blive Slutstenen paa Anstaltsopdragelsen i Stedet for det, som man fra Fængselsfolks Side drømte om: en Institution for det ret betydelige Antal unge mellem 16 og 21 Aar, der er gaaet uden om Værgeraadsforsorgen, og hvor man kunde undgaa at tage til de almindelige Straffeforanstaltninger.

Det blev ikke Borgsmidt-Hansen, der sejrede; det viser Rigsadvokatens Cirkulære angaaende Særbehandling af visse Lovovertrædere i Henhold til Straffeloven af 15. April 1930, der

netop anviser Ungdomsfængsel som indiceret bl. a. for „saadanne, der for begaaede Ejendomsforbrydelser har været fjernet fra Hjemmet og underkastet Behandling i længere Tid paa Skole eller Ungdomshjem eller tidligere for Ejendomsforbrydelse har udstaaet en eller flere Straffe“, og det viser de Tal, jeg har opgivet Dem; men det blev Borgsmidt-Hansen, der fik Ret.

Det er ganske givet, at den stedfundne Tilgang har været en Hemske for en sund Udvikling af Ungdomsfængslet, og hvor megen Skade, der kan være opstaaet ved ugunstig Paavirkning fra de ringestes Side, lader sig ikke kontrollere. Principielt tror jeg imidlertid ikke, den rette Løsning vil være at skærpe „Optagelsesreglerne“, om jeg saa maa sige. Den vil være det, hvis man fortsat kun skal have een Institution, og den vil naturligvis være det, hvis man er ude efter at lave en fin Statistik; men hvis man tror paa, i Ungdomsfængslet at have fundet en anstændig og hensigtsmæssig Behandling af unge Lovovertrædere, er den det ikke. Den eneste forsvarlige Fremgangsmaade er, at vi har eller faar ikke et, men en Flerhed af Ungdomsfængsler, saaledes at der er Mulighed for at sortere de indsatte og derved mindske Muligheden for uheldig indbydes Paavirkning og slippe for ustandseligt i Arbejdet at skulle klippe en Taa og hugge en Hæl for at faa samme Sko til at passe alle, og først saa kan vi laane Øren til Retspræsident Schlyter, naar han raaber over Sundet: „De skal ikke interessere Dem saa meget for, om der kommer nogle i Ungdomsfængslet, som ikke skulde have været der; men De skal passe paa, at der ikke er en hel Del, der gaar uden om Ungdomsfængslet, og som burde have været anbragt der“. — Har man Betingelsen for at sammenligne almindelig traditionel Fangebehandling med Ungdomsfængsel, maa man hævde, at dettes mere aktive Indstilling over for de unge Fanger i Forsøget paa at give dem en Kontrapaavirkning i Forhold til de Kræfter, der hidtil har ført dem, maa give bedre Mulighed for Opdragelse.

En Frygt, der i gentagne Tilfælde er kommet til Udtryk, er, at Forholdene i Ungdomsfængslet skulde være for tiltalende,

byde de indsatte saa gode Kaar, at Opholdet ikke er egnet til at virke skræmmende, og indirekte er til Skade derved, at de unge vænnes til en Standard, Forholdene ude ikke vil byde dem. Især befrygtes det Gang paa Gang, at en ung Mand, der er blevet vant til at vaske sig i en Porcelænskumme, endda hvid, i fælles Vaskerum, skulde have svært ved senere hen, anbragt i en Plads paa Landet, at vænne sig til Karlekammerets Blikvandfad. Det er min bestemte Opfattelse, at der ingen Fare truer fra denne Kant. Vi kan se det inden for vore egne Rammer: Den midlertidige Fællesafdeling byder ikke paa de andre Afdelingers nette Enkeltmandsstuer, men paa Sovesale med Etagekøjer, og Vaskeindretningen i den gamle Slotskælder byder paa et Cementtrug med Blikvandfade o. s. v. Alligevel foretrækkes Opholdet paa denne Afdeling, og hvorfor? Fordi „Fængslet“ der er kommet mere paa Afstand, og der i denne aabne Afdeling bydes dem en Følelse af relativ Frihed og Ansvar. De unge skal nok tage Karlekammeret og dets Vilkaar, for det hører med til „det helt andet“, det er Friheden.

Nej — der er intet Ønske hos de prøveløsladte om at komme tilbage til Ungdomsfængslet. En og anden vil maaske have oplevet eller hørt om, hvorledes unge, der paany har forset sig, har tigget og bedt om, at blive fri for at komme tilbage til Ungdomsfængslet. Skrækken for den relativt lange og i hvert Fald ubestemte Straffetid skal nok virke stærkere end Dragelsen mod Ungdomsfængslets Eldorado.

Skal man tale om en Fare udgaaende fra Livet i Ungdomsfængslet, bliver det meget snarere det udstrakte Fællesskab med dets arrangerede Fællesforetagender, der kan indebære en vis Risiko ved at vænne de unge til altid at være i Flok, sammen med jævnaldrende. Er man vant dertil, kan det maaske nok blive vanskeligt at vænne sig til det mere stille Liv f. Eks. paa Landet paa en mindre Gaard, hvor hverken Madmor eller Husbond er videre interesseret i Fodbold eller andet „Skæg“. Fællesskabet har vi imidlertid Brug for, dels for ikke at skabe en for kunstig Atmosfære, dels til gensidig Afslibning, og Arrangementerne er nødvendige til Modvirkning af den nedbry-

dende Virkning, der kunde blive Resultatet af de ledige Stunder, hvori de unge Fanger ellers var overladt til sig selv. —

Man har bl. a. ogsaa regnet ud, at Ungdomsfængslet er for dyrt for Samfundet. Nu bliver Ungdomsfængslet naturligvis dyrt derved, at Opholdet tager relativt lang Tid; men er Opholdstiden lang, især for de vanskeligste, kunde det jo tænkes, at denne Udgift i nogen Grad ækvivaleres derved, at andre Institutioner i tilsvarende Tid er befriet for dem; men i det daglige gælder det ikke, at Ungdomsfængslet er særlig dyrt til Trods for, at der i dette ofres mere paa Undervisning og Oplæring, og Ungdomsfængslet selv afholder de Udgifter med Tilsyn og Understøttelse, de andre Fængsler gennem Fængsels-selskaberne aflastes for. Hidtil har f. Eks. Kvindefængslet og Statsfængslet i Horsens været dyrere pr. Fangedag end Ungdomsfængslet. I Øjeblikket ligger Forholdet saaledes, at en Fange i Ungdomsfængslet i 1945 pr. Dag har kostet Staten Kr. 11,24, medens han i Horsens Statsfængsel har kostet Kr. 13,69, i Nyborg, det „billigste“ af Fængslerne, ca. 10 Kr. —

Der har været fremført og kan fremføres mange forskellige Indvendinger og Forslag til Forbedringer i Ungdomsfængslets Forhold. Jeg skal ikke komme nærmere ind paa flere af disse Ting i Øjeblikket, en evt. Diskussion vil antagelig bringe dem frem; men lad det være sagt: Man gaar ikke paa Ungdomsfængslet rundt og tror, at alt er saa saare vel, og at intet kan blive bedre. Endnu synes vi, at man paa mange Maader ikke er naaet til at give de unge Fanger, der overlades til Ungdomsfængslet, den helt reelle Chance, hverken under Opholdet eller i Tiden derefter. Det kniber — ogsaa for Myndighederne — med at gøre Alvor af Forskellen mellem almindelig Straf og Ungdomsfængsel. En Række af Følger, der ved Straffelovens Vedtagelse efter § 78 var forbundet med Statsfængselsstraf, skulde udtrykkelig ikke ramme Ungdomsfængslets løsladte. Hvad hjælper det, naar man i Praksis gør dette til en ren Illusion ved omhyggeligt at notere hans Straf paa Straffeattest, ja endogsaa paa hans Kort i Folkeregistret, og end ikke kan bruge ham som Arbejder paa en Jernbanelinie. Og tænke sig, hvilket Mas det er at skaffe en prøveløsladt en saa naturlig Ting

som et Kjørekort, — som om ikke Samfundet og den enkelte var bedre tjent med, at Manden legalt kunde sætte sig til et Rat, end at han gør det ulovligt, for det gør jo de af dem, det kunde være risikabelt at tillade det.

Vi vil meget gerne have fastere Hold i Tilsynene, især større Mulighed for at reagere hurtigt og konsekvent — og pædagogisk rigtigt, end vi i Øjeblikket synes, vi har det. Spørgsmaalet er her, om Fængselsnævnet tør delegere os noget af sin Myndighed.

Uhyre vigtigt er det, at man hjælper os med at faa de bedst muligt kvalificerede Medarbejdere, ogsaa blandt Betjentene, hvis Indflydelse paa Fangerne kan være afgørende. Det gælder Fængslerne i Almindelighed, at Lønnen er for lille til at tilfredsstille de bedste; men det gælder endnu mere for Ungdomsfængslets Vedkommende, hvor Kravene, der stilles til Udvikling og Modenhed, er langt større. Hvad hjælper de gode Rammer ellers, og hvad betyder de opdragelsesmæssigt i Sammenligning med Personalet. Jeg synes, man mangler Blik for dette. Stillingerne og Lønnen paa Ungdomsfængslet burde være saaledes, at ogsaa de bedst egnede fra andre Fængsler kunde se deres Fordel ved at søge dertil; men saadan er det ikke, snarest tvært imod.

Og saa maa det siges igen: Man maa saa snart som muligt have hele Institutionen udbygget til at omfatte flere Ungdomsfængsler, saa man kan behandle de Grupper, vi allerede har modtaget, bedre og ikke behøver at kræve skarpere Sortering; for at der med denne Straffeform er givet Fængselsvæsenet rige Muligheder, er der for mig ingen Tvivl om. Den er efter sin Art aktiv; den søger at tilnærme Forholdene i Fængslet til den fri Tilværelse; den tilsigter ved sine Belastningsprøver at modne den enkelte og udfinde, hvornaar dette er naaet i tilstrækkelig Grad, og man har Tid til at vente uden at være bundet af Dato; den søger positivt at give den unge Lovovertræder den Kontraavirkning, der skulde kunne bidrage til at vende hans Skæbne. Tanken med Ungdomsfængslet — Systemet — tror jeg er rigtig. Har Resultatet ikke svaret til Forventningerne, ligger Skylden ikke der.